

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Praze rozhodl samosoudcem Mgr. Janem Čížkem ve věci

žalobkyně: **B. CH.**, narozená X,
bytem X,
zastoupená obecným zmocněncem Ing. J. F.,
bytem X,

proti

žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí,**
sídlem Na Poříčním právu 376/1, Praha 2 – Nové Město,

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 30. 10. 2018, č. j. MPSV-2018/217406-912,

takto:

I. Žaloba se zamítá.

II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Žalobou podle § 65 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) podanou dne 19. 11. 2018 se žalobkyně domáhala zrušení v záhlaví označeného rozhodnutí, kterým žalovaný zamítl její odvolání a potvrdil rozhodnutí Úřadu práce České republiky - krajské pobočky Příbram, kontaktního pracoviště Nymburk (dále jen „správní orgán I. stupně“) ze dne 3. 8. 2018, č. j. 15065/2018/NYM. Správní orgán I. stupně tímto rozhodnutím nepřiznal žalobkyni dávku mimořádné okamžité pomoci (dále též „MOP“) z důvodu vážné mimořádné události

podle § 2 odst. 4 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění účinném do 31. 12. 2018 (dále jen „zákon o pomoci v hmotné nouzi“).

2. Žalovaný v odůvodnění svého rozhodnutí po shrnutí relevantní právní úpravy a obecných výkladových východisek uvedl, že žalobkyně nesplnila podmínky pro přiznání dávky MOP z důvodu postižení vážnou mimořádnou událostí. Žalobkyně požádala o dávku MOP poté, co jí byl exekučně postižen byt a movitý majetek a byla ze svého bytu vystěhována. Žalobkyně za vážnou mimořádnou událost označila „justiční katastrofu“, v jejímž důsledku nespravedlivě přišla o veškerý majetek. Žalobkyně má za to, že při exekuci došlo k pochybení a odpovědnost za způsobenou škodu by měl nést stát, požádala proto o MOP v maximální možné výši 51 150 Kč. Dávku MOP (kromě MOP přiznávané z důvodu ohrožení zdraví) lze poskytnout i při souběžném pobírání opakujících se dávek pomoci v hmotné nouzi (příspěvku na živobytí a doplatku na bydlení). Žalovaný se však ztotožnil s právním závěrem správního orgánu I. stupně, že „justiční katastrofa“ není považována za mimořádnou událost ve smyslu dávky MOP. Navíc žalovaný na základě sociálního šetření ze dne 20. 7. 2018 dospěl k závěru, že žalobkyně se již nenachází v tíživé životní situaci, resp. že její sociální a majetkové poměry nejsou takové, že jí neumožňují překonat nepříznivou situaci vlastními silami. Pokud byl žalobkyni zabaven majetek protiprávně, je nutné, aby se domáhala nápravy podle příslušných právních předpisů.
3. Žalobkyně uvedla, že žalovaný argumentuje tím, že se její situace již vyřešila, což je nepravdivé tvrzení, neboť žalobkyně nadále zůstává bez bytu a prostředků v cizím prostředí u svého dřívějšího zmocněnce, který ji umožnil bydlet u sebe v domě. Žalobkyně rovněž neakceptuje závěr žalovaného, že se požadovaná dávka MOP vztahuje pouze na živelné katastrofy, protože i samotný její název hovoří o „vážných mimořádných událostech“ bez bližšího určení. Náhlá nezaviněná ztráta bytu i posledního přístřeší takovou událostí bezesporu je, neboť je srovnatelná se situací ztráty bydlení v důsledku vichřice nebo povodně. Žalobkyně nadále trvá na tom, že nikoliv vlastní vinou nemá kde bydlet, neboť exekuce byla vedena v souvislosti s dluhy jejího bývalého druha, za které nenesla žádnou odpovědnost. Taková situace spadá pod vymezení vážné mimořádné události pro poskytnutí dávky MOP.
4. Žalovaný navrhl zamítnutí žaloby. Ve vyjádření k žalobě shrnul skutková zjištění a dosavadní průběh řízení. Připomněl, že napadenému rozhodnutí předcházelo rozhodnutí správního orgánu I. stupně o nepřiznání žalobkyni dávky MOP ve výši 51 150 Kč. Žalovaný zdůraznil, že se při svém rozhodování zabýval celkovou situací žalobkyně i jejími námitkami uvedenými v odvolání. Žalobkyně je příjemcem příspěvku na živobytí, v červnu 2018 se přistěhovala na adresu X v obci K, v červenci 2018 byla zařazena do okruhu společně posuzovaných osob u příspěvku na živobytí s jejím obecným zmocněncem. Od 20. 7. 2018 žalobkyně využila možnosti výkonu veřejné služby a dávka příspěvku na živobytí jí byla zvýšena o 605 Kč. Podle sdělení úřadu práce je žalobkyně vedena v evidenci uchazečů o zaměstnání od roku 2015. Žalovaný je toho názoru, že exekuční řízení není náhlá nepředvídatelná událost, kterou žalobkyně nemohla předvídat a nelze ji srovnávat se živelnými pohromami. Pokud se žalobkyně domnívá, že jí byl majetek zabaven neprávem, musí se obrátit na příslušné instituce, které v této věci vedly řízení. Žalovaný je přesvědčen, že žaloba není důvodná a navrhl proto její zamítnutí.
5. Soud projednal věc během ústního jednání konaného dne 30. 7. 2020. Žalovaná se z jednání omluvila a souhlasila s tím, aby soud jednalo v její nepřítomnosti podle § 49 odst. 3 s. ř. s. Žalobkyně setrvala na svém stanovisku, přičemž nad rámec argumentace uvedené

v písemných podáních poukázala na skutečnost, že žalovaný prostřednictvím svých stránek na internetu upozorňoval veřejnost po propuknutí epidemie nemoci COVID-19, že občané mohou žádat o dávku MOP, pokud se dostali do svízelné situace např. tím, že nemohou splácet nájemné či hypoteční úvěr. Situace žalobkyně byla nesrovnatelně horší. Stát v daném případě přenesl tíhu zodpovědnosti na soukromou osobu, tj. obecného zmocněnce žalobkyně, který jí poskytl možnost bydlení a potřebnou pomoc, ač k tomu není povinen. Žalobkyně navrhla provedení jejího účastnického výslechu. Žalobkyně dále vylicila svoji situaci v době vystěhování z bytu, poukázala na zdravotní problémy, které ji tíží, a překážky, jež jí brání sehnat práci a řádné bydlení.

6. Krajský soud v Praze na základě včas podané a přípustné žaloby přezkoumal napadené rozhodnutí v rozsahu uplatněných žalobních bodů, jimiž je vázán (§ 75 odst. 2 věta první s. ř. s.), jakož i řízení předcházející vydání rozhodnutí, přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 s. ř. s.). Dospěl k závěru, že žaloba není důvodná.
7. Ze správního spisu soud zjistil, že žalobkyně od června 2018 bydlí na adrese X v obci K, v bytě jejího obecného zmocněnce, s nímž je od července 2018 pro účely dávek v hmotné nouzi společně posuzovanou osobou. Dne 20. 7. 2018 proběhlo na uvedené adrese sociální šetření, při němž bylo zjištěno, že žalobkyně obývá místnost v zadní části domu, kde je lůžko, stůl a běžné vybavení domácnosti a rovněž knihy. Koupelna, WC a přiměřeně vybavená kuchyně je v domě. Při sociálním šetření žalobkyně podepsala smlouvu o veřejné službě pro obec K. Protokol o sociálním šetření byl podepsán jak žalobkyní, tak jejím obecným zmocněncem. Žalobkyně dne 2. 8. 2018 podala u správního orgánu I. stupně žádost o MOP z důvodu vážné mimořádné události ve výši 51 150 Kč. Do popisu životní situace uvedla, že jí exekutor prodal byt kvůli dluhům bývalého partnera a vystěhoval ji bez náhrady bydlení.
8. Správní orgán I. stupně rozhodnutím ze dne 3. 8. 2018, č. j. 15065/2018/NYM, žalobkyni nepřiznal dávku MOP z důvodu postižení vážnou mimořádnou událostí. Podle odůvodnění tohoto rozhodnutí byla žalobkyně od července 2018 posuzována pro účely dávky na živobytí jako společně posuzovaná osoba s jejím obecným zmocněncem. Zároveň od 20. 7. 2018 využívá možnosti výkonu veřejné služby v obci K a v měsíci červenci již odpracovala více než 30 hodin a splnila podmínky pro navýšení částky živobytí o 605 Kč, celkem tedy pobírá částku 3 435 Kč. Z toho důvodu se žalobkyně již nenachází v tíživé životní situaci podle zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pomoci v hmotné nouzi“). U žalobkyně nenastala ani vážná mimořádná událost. Proti tomuto rozhodnutí podala žalobkyně dne 7. 8. 2018 odvolání, které žalovaný žalobou napadeným rozhodnutím zamítl a rozhodnutí správního orgánu I. stupně potvrdil.
9. Relevantní právní úpravu v dané věci představuje předně § 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi, jenž stanoví:
 - (1) *Pro účely posuzování stavu hmotné nouze se příjmy a sociální a majetkové poměry osoby, která žádá o dávku, posuzují společně s příjmy a sociálními a majetkovými poměry dalších osob. Okruh těchto společně posuzovaných osob se posuzuje podle zákona o životním a existenčním minimu, pokud tento zákon nestanoví jinak.*
 - (2) *Osoba se nachází v hmotné nouzi, není-li dále stanoveno jinak, jestliže její příjem a příjem společně posuzovaných osob a) po odečtení přiměřených nákladů na bydlení (§ 9 odst. 2) nedosahuje částky živobytí (§ 24), nebo b) dosahuje sám nebo spolu s příspěvkem na živobytí*

podle § 4 odst. 1 písm. a) částek živobytí, ale **nepostačuje k zabezpečení odůvodněných nákladů na bydlení** (§ 34) a služeb s bydlením bezprostředně spojených (dále jen „odůvodněné náklady na bydlení“), přičemž si nemůže tento příjem zvýšit vzhledem ke svému věku, zdravotnímu stavu nebo z jiných vážných důvodů vlastním přičiněním a zabezpečení jejich základních životních podmínek je tak vážně ohroženo.

(3) Osoba se považuje za osobu v hmotné nouzi též, jestliže nesplňuje podmínky uvedené v odstavci 2, avšak s přihlédnutím k jejím příjmům, celkovým sociálním a majetkovým poměrům jí **hrozí vážná újma na zdraví**.

(4) Za osobu v hmotné nouzi může orgán pomoci v hmotné nouzi považovat též osobu, kterou postihne **vážná mimořádná událost a její celkové sociální a majetkové poměry jsou takové, že jí neumožňují překonat nepříznivou situaci vlastními silami**; vážnou mimořádnou událostí se rozumí zejména živelní pohroma (například povodeň, vichřice a vyšší stupně větrné pohromy, zemětřesení), požár nebo jiná destruktivní událost, ekologická nebo průmyslová havárie.

(5) Za osobu v hmotné nouzi může orgán pomoci v hmotné nouzi považovat též osobu, která nemá vzhledem k příjmům a celkovým sociálním a majetkovým poměrům dostatečné prostředky

a) k úhradě **nezbytného jednorázového výdaje**, spojeného zejména se zaplacením správního poplatku při prokázání ztráty osobních dokladů, při vydání duplikátu rodného listu nebo dokladů potřebných k přijetí do zaměstnání, s úhradou jízdného v případě ztráty peněžních prostředků, a v případě nezbytné potřeby s úhradou noclehu, nebo

b) na úhradu nákladů spojených s **pořízením nebo opravou nezbytných základních předmětů dlouhodobé potřeby**, nebo

c) na úhradu **odůvodněných nákladů souvisejících se vzděláním nebo zájmovou činností nezaopatřeného dítěte** a na zajištění nezbytných činností souvisejících se sociálně-právní ochranou dětí.

(6) Za osobu v hmotné nouzi může orgán pomoci v hmotné nouzi považovat též osobu, která v daném čase, s ohledem na neuspokojivé sociální zázemí a nedostatek finančních prostředků **nemůže úspěšně řešit svoji situaci a je ohrožena sociálním vyloučením**, jestliže zejména

a) je **propuštěna z výkonu zabezpečovací detence, z výkonu vazby nebo z výkonu trestu odnětí svobody**, nebo

b) je po **ukončení léčby chorobných závislostí** propuštěna ze zdravotnického zařízení poskytovatele zdravotních služeb, psychiatrické léčebny nebo léčebného zařízení pro chorobné závislosti, nebo

c) je **propuštěna ze školského zařízení** pro výkon ústavní či ochranné výchovy nebo z pěstounské péče po dosažení zletilosti, respektive v 19 letech, nebo

d) nemá uspokojivě naplněny životně důležité potřeby vzhledem k tomu, že je **osobou bez přístřeší**, nebo

e) je osobou, **jejíž práva a zájmy jsou ohroženy trestnou činností jiné osoby**.

10. Podle § 36 zákona o pomoci v hmotné nouzi platí:

(1) Nárok na mimořádnou okamžitou pomoc má a) osoba uvedená v § 2 odst. 3, b) osoba uvedená v § 2 odst. 4 a 5, pokud je považována za osobu v hmotné nouzi, c) osoba uvedená v § 2 odst. 6, pokud je považována za osobu v hmotné nouzi. (2) Pro účely poskytování mimořádné okamžité pomoci osobě uvedené v § 2 odst. 3, odst. 5 písm. a) a odst. 6 se tato osoba posuzuje bez společně posuzovaných osob. Mimořádnou okamžitou pomoc lze poskytnout pouze jedné z osob společně posuzovaných, jde-li o stav hmotné nouze podle § 2 odst. 4.

11. Podle § 37 zákona o pomoci v hmotné nouzi platí:

Výše mimořádné okamžité pomoci osobě uvedené a) v § 2 odst. 3 **se stanoví k doplnění příjmu**

do výše existenčního minima osoby, která není nezaopatřeným dítětem, a u nezaopatřeného dítěte do výše jeho životního minima, b) v § 2 odst. 4 se stanoví s přihlédnutím k majetkovým poměrům a příjmové situaci osoby až do patnáctinásobku částky životního minima jednotlivce, c) v § 2 odst. 5 písm. a) se stanoví až do výše jednorázového výdaje, d) v § 2 odst. 5 písm. b) se stanoví až do výše nákladů uvedených v § 2 odst. 5 písm. b) nebo c), s tím, že součet dávek poskytnutých podle každého z těchto ustanovení nesmí v rámci kalendářního roku překročit desetinásobek životního minima jednotlivce, e) v § 2 odst. 6 se stanoví jednorázově až do výše 1 000 Kč s ohledem na okamžité nezbytné potřeby; celková výše mimořádné okamžité pomoci se stanoví s přihlédnutím k úložnému a k prostředkům, které obdrží osoba při propuštění ze školského zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy. Součet dávek poskytnutých podle tohoto ustanovení nesmí v rámci jednoho kalendářního roku překročit čtyřnásobek životního minima jednotlivce.

12. Zákon o pomoci v hmotné nouzi zakotvuje dva typy dávek k zajištění základních životních podmínek fyzických osob, a to jednak dávky opakující se (příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení), a jednak dávky souhrnně označované jako MOP. Příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení jsou základními prostředky k zajištění osob nacházejících se v hmotné nouzi a jedná se o dávky obligatorní, tedy takové, na něž vzniká nárok splněním podmínek stanovených zákonem. K zajištění nejzákladnějších životních potřeb, nestačí-li k tomu dvě výše uvedené dávky, lze pak z důvodů stanovených zákonem přiznat v případě mimořádných okolností ještě další, jednorázovou dávku. MOP je však svojí povahou dávkou fakultativní, závislou na správním uvážení příslušného orgánu, na níž vzniká nárok až samotným rozhodnutím o jejím přiznání (srov. např. rozsudek NSS ze dne 3. 7. 2013, č. j. 3 Ads 84/2012-48, publ. pod č. 2904/2013 Sb.NSS). Dávku MOP z důvodu vážné mimořádné události lze poskytnout i bez ohledu na možnost přiznání opakované dávky pomoci v hmotné nouzi, avšak za předpokladu, že žadatel je postižen vážnou mimořádnou událostí a jeho celkové sociální a majetkové poměry mu neumožňují překonat nepříznivou situaci vlastními silami (zákon nezakazuje ani souběžné poskytnutí MOP a opakovaných dávek hmotné nouze).
13. Úvaha o tom, zda určité osobě nárok na danou pomoc přísluší či nikoliv, samozřejmě náleží specializovanému správnímu orgánu a soud by takovou úvahu neměl nahrazovat. Jak nicméně plyne z judikatury správních soudů, „*rubem diskrečního oprávnění správního orgánu je povinnost volné úvahy užít, tedy zabývat se všemi hledisky, které zákon jako premisy takové úvahy stanoví, opatřit si za tím účelem potřebné důkazní prostředky, provést jimi důkazy, vyvodit z těchto důkazů skutková a právní zjištění, a poté volným správním uvážením, nicméně při respektování smyslu a účelu zákona a mezí, které zákon stanoví, dospět při dodržení pravidel logického vyvozování k adekvátnímu rozhodnutí. Absolutní či neomezené správní uvážení v moderním právním státě neexistuje. Každé správní uvážení má své meze, vyplývající v první řadě z ústavních principů zákazu libovůle, principu rovnosti, zákazu diskriminace, příkazu zachovávat lidskou důstojnost, principu proporcionality atd. Úkolem soudu není nahradit správní orgán v jeho odborné dozorové kompetenci ani nahradit správní uvážení uvážením soudním, ale naopak posoudit, zda se správní orgán v napadeném rozhodnutí dostatečně vypořádal se zjištěným skutkovým stavem, resp. zda řádně a úplně zjistil skutkový stav, a zda tam, kde se jeho rozhodnutí opíralo o správní uvážení, nedošlo k vybočení z mezí a hledisek stanovených zákonem“* (srov. např. rozsudek NSS ze dne 13. 3. 2008, č. j. 5 As 51/2007-105, nebo usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 23. 3. 2005, č. j. 6 A 25/2002-42, publ. pod č. 906/2006 Sb.NSS).

14. Podle § 2 odst. 4 ve spojení s § 36 odst. 1 písm. b) zákona o pomoci v hmotné nouzi se za osobu v hmotné nouzi, která má nárok na MOP, považuje osoba, kterou postihne vážná mimořádná událost a její celkové sociální a majetkové poměry jsou takové, že jí neumožňují překonat nepříznivou situaci vlastními silami. Soudní judikatura přitom potvrdila, že je třeba rozlišovat mezi vznikem nároku na dávku MOP jako takového na straně jedné a mezi vznikem nároku na konkrétní výši této dávky na straně druhé (srov. rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 31. 7. 2014, č. j. 78 Ad 23/2013 - 21). Teprve pokud správní orgán dospěje k závěru, že žadatel splňuje podmínky pro přiznání dávky MOP, měl by přistoupit ke stanovení výše dávky, přičemž její výši může stanovit v rozmezí do patnáctinásobku částky životního minima jednotlivce (v tomto případě žádala žalobkyně o 51 150 Kč) s ohledem na skutkové okolnosti, které při posuzování situace žadatele zjistil.
15. Vážnou mimořádnou událost se podle zákona o hmotné nouzi (§ 2 odst. 4 věta za středníkem) rozumí zejména živelní pohroma (například povodeň, vichřice a vyšší stupně větrné pohromy, zemětřesení), požár nebo jiná destruktivní událost, ekologická nebo průmyslová havárie. Jde o neurčitý právní pojem, jenž je definován demonstrativním výčtem. V praxi je tak za vážnou mimořádnou událost uznáváno i např. zamoření domu parazity, chemickými látkami či plísněmi, zkrat elektrického vedení, výbuch zemního plynu, pád stromu pod tíhou námrazy, pád střechy pod tíhou sněhu atd. (srov. Stanoviska veřejného ochránce práv č. 17: Dávky pomoci v hmotné nouzi. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 211, dostupné na www.ochrance.cz). Z vymezení podmínek pro poskytnutí dávky však vyplývá, že o tento typ MOP je třeba požádat **předtím, než osoba začne řešit nepříznivé následky vážné mimořádné události, příp. v průběhu jejich řešení**. Pokud tak učiní až poté, kdy bezprostřední následky vážné mimořádné události již vyřešila (např. za pomoci rychlé půjčky, nebo jako zde získáním ubytování u obecného zmocněnce), může úřad práce situaci vyhodnotit tak, že nepříznivou sociální situaci překonala vlastními silami (srov. Stanoviska veřejného ochránce práv č. 17, op. cit., s. 212).
16. Jak plyne z odůvodnění žalobou napadeného rozhodnutí, v nyní projednávané věci žalovaný toliko konstatoval, že justiční živelná katastrofa není vážnou mimořádnou událostí, a navíc ze sociálního šetření nevyplývá, že by se žalobkyně nacházela nepříznivé životní situaci, neboť má zajištěno bydlení, které je opatřeno přiměřeným vybavením předměty denní potřeby (postel, stůl, lednice atp.), pobírá dávky hmotné nouze, které si navýšila výkonem veřejné služby. Žalobkyně namítala, že dávka MOP z důvodu vážné mimořádné události není vázána na splnění podmínek hmotné nouze, přičemž naznačovala, že existuje analogie mezi „justiční katastrofou“ a působením přírodních živelných katastrof, a navíc tento typ dávky MOP není vázán pouze na zmírnění následků živelných katastrof.
17. V této argumentaci lze žalobkyni přisvědčit potud, že dávka MOP z důvodu vážné mimořádné události skutečně není vázána výhradně na pomoc v situaci přírodní živelné katastrofy. Zákonem stanovený výčet je pouze demonstrativní a záleží posouzení životní situace žadatele, zda dávku lze přiznat. Dávka se poskytuje až do výše patnáctinásobku částky životního minima jednotlivce, ovšem její skutečnou výši správní orgán vyplácí s přihlédnutím ke skutečným poměrům žadatele. Na druhou stranu však nelze – tak jako to činí žalobkyně – vést analogii mezi přírodním působením *vis maior*, která je zpravidla nepředvídatelná, neodvratitelná a bezohledně devastující, a exekucí prodejem nemovitosti, který je zpravidla výsledkem delšího procesního postupu, jenž má svoje zákonem stanovená pravidla, možnosti právní obrany povinného a garantovanou ochranu ponechání nezabavitelného minima a výčtu věcí vyloučených z exekuce. Na rozdíl od

přírodní živelné katastrofy je již v samotném zákonem stanoveném procesním postupu exekutora zakomponována určitá míra minimální ochrany povinného a zajištění jeho základních práv a životních potřeb (např. vyloučení věcí běžné potřeby z exekuce, přiměřenost exekuce atp.). I v případě, že by – hypoteticky – skutečně došlo k justičnímu omylu a exekuce byla provedena nezákonně, nelze přiznáním tohoto typu dávky MOP nahrazovat způsobenou škodu. Právní řád obsahuje postupy, jimiž je možné se domáhat nápravy vadného postupu exekutora, či soudu, případně i náhrady škody způsobené neoprávněnou exekucí. Navíc pojmovým znakem tohoto typu MOP je, že celkové sociální a majetkové poměry žadatele jsou takové, že mu neumožňují překonat nepříznivou situaci vlastními silami. Z toho ovšem plyne, že o dávku je třeba žádat před nebo současně s řešením důsledků této vážné mimořádné události. Jestliže žadatel nejprve vlastními silami nebo s přičiněním jiných osob svoji situaci z hlediska přiměřeného standardu stabilizoval, potom přestal splňovat podmínku, že celkové sociální a majetkové poměry žadatele mu neumožňují nepříznivou situaci překonat vlastními silami.

18. Tím ovšem nemá být řečeno, že v případě, že žadatel o dávku MOP se dostal do své tíživé životní situace v důsledku exekuce (v dané souvislosti není zásadní, zda exekuce probíhala zákonně, či protiprávně), ztrácí automaticky nárok na přiznání této dávky. Posouzení přiznání této dávky však bude vždy závislé na konkrétních jím tvrzených důvodech žádosti, resp. potřebách, které by jí měly být naplněny, či výdaje, které by měly být uhrazeny. Spíše však než o MOP z důvodu vážné mimořádné události, bude připadat v úvahu MOP na nezbytný jednorázový výdaj nebo nezbytné nebo odůvodněné náklady. U těchto typů MOP se však uplatní poněkud odlišná kritéria pro posouzení žádosti o jejich přiznání. Zejména se jedná o konkrétnost vyčíslení výdajů, na něž má být u těchto typů MOP dávka poskytnuta. Konkrétnost výdaje je nezbytným předpokladem toho, aby správní orgán mohl posoudit a rozhodnout o výši, ve které bude případně dávku přiznávat. V daném případě žalobkyně v žádosti, ani v pozdějším řízení, a dokonce ani v žalobě, žádné konkrétní potřeby nebo účely, které by měly být požadovanou částkou 51 150 Kč zajištěny, neuvedla (u těchto typů dávek se dávka neposkytuje do výše patnáctinásobku životního minima jednotlivce, nýbrž do výše požadovaného výdaje), a úřad práce proto nemohl posuzovat oprávněnost a přiměřenost žádného konkrétního účelu vyplacení této dávky.
19. Dlužno ovšem dodat, že lze považovat za dílčí pochybení správních orgánů, pokud se vůbec nezabývaly otázkou účelu, na který žalobkyně chtěla dávku MOP použít. Úřad práce při posuzování žádosti o dávku MOP není vázán typem dávky, který žadatel v žádosti uvedl. Naopak měl by s ohledem na principy dobré správy samostatně na základě žadatelova popisu životní situace posoudit, resp. prověřit, a následně ve svém rozhodnutí odůvodnit, zda životní situace žadatele nevyžaduje přiznat odlišný důvod přiznání dávky MOP, než jaký byl uveden v žádosti. Zásada dobré správy by měla být v případě dávek MOP důsledněji naplňována než u jiných sociálních dávek, protože u žadatelů o MOP se předpokládá cílená sociální intervence vůči žadatelům, kteří se nacházejí v nejzranitelnějších životních situacích. V daném případě sice proběhlo sociální šetření, nicméně úřad práce se od začátku zcela soustředil na zkoumání podmínek pro přiznání dávky MOP z důvodu vážné mimořádné události a nezabýval se již tím, zda životní situace žadatelky nevyžaduje přiznání dávky MOP z jiného důvodu. Vzhledem k tomu, že žalobkyně v žádosti o dávku v kolonce popis životní situace odvozovala svoji tíživou situaci od exekučního prodeje svého bytu a vystěhování „na ulici“, nabízela se minimálně k prověření otázka potřeby hrazení nákladů stěhování, což by odpovídalo v rámci dávek

MOP typu nezbytný jednorázový výdaj podle § 2 odst. 5 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi. U ostatních typů dávek MOP s ohledem na to, že žalobkyně v době podání žádosti již pobírala opakující se dávky hmotné nouze (příspěvek na živobytí) a měla zajištěno i bydlení a základní vybavení domácnosti a neuváděla ani žádné jiné konkrétní okolnosti, nepřipadalo prakticky v úvahu přiznání většiny zbývajících typů MOP. Žalobkyně rovněž nezmiňovala žádnou konkrétní potřebu nezbytného nebo odůvodněného nákladu nebo potřebu nezbytného zakoupení předmětu dlouhodobé spotřeby. Prakticky proto absentovalo pouze důslednější prověření, zda žalobkyně svou žádost o přiznání MOP nesměřovala k uhrazení určitého nezbytného jednorázového výdaje spojeného s přestěhováním. Z tohoto důvodu úvahu správních orgánů týkající se otázky, zda se žalobkyně v době podání žádosti nenacházela v nepříznivé životní situaci z důvodu, že má zajištěné bydlení a možnost řešit svou finanční situaci prostřednictvím příspěvku na živobytí, nelze považovat za zcela vyčerpávající a odpovídající principům dobré správy a standardům sociální práce. Na druhou stranu soud jsa vázán žalobními důvody (srov. § 75 odst. 2 s. ř. s.) není oprávněn ze své vlastní iniciativy zkoumat, zda bylo možno přiznat dávku MOP z jiného důvodu, např. z důvodu nezbytného jednorázového výdaje.

20. Žalobkyně ve svém odvolání i v žalobě namítala, že nelze akceptovat závěry sociálního šetření o tom, že její bytová a hmotná situace je na základní úrovni zajištěna, protože stát by neměl tuto odpovědnost přenášet na soukromou osobu (jejího obecného zmocněnce), který není povinen jí pomáhat. Lze souhlasit s tím, že obecný zmocněnec není povinen žalobkyni vypomáhat, nicméně předmětem sociálního šetření nebyla snaha zbavit se odpovědnosti státu za hmotné zajištění osob v hmotné nouzi, nýbrž zjišťování, zda se žalobkyně vůbec v situaci hmotné nouze nachází, tedy zjištění skutečného stavu zajištění základních životních potřeb žalobkyně. Přitom dávky v hmotné nouzi jsou skutečně koncipovány jako subsidiární poslední záchranná síť pouze pro případ, že žadatel není schopen svoji životní situaci řešit jiným způsobem (samostatně nebo za pomoci jiných lidí). Obecného zmocněnce jistě nelze nutit, aby žalobkyni vypomáhal, jestliže jí však pomáhá dobrovolně, pak úřad práce zcela v souladu se zákonem tuto okolnost zohlednil při posuzování celkových poměrů žalobkyně. Ze spisu není patrné, z jakého právního titulu žalobkyně u obecného zmocněnce bydlí, nicméně nic nebrání tomu, aby spolu uzavřely např. nájemní smlouvu a žalobkyně v případě, že bude splňovat další zákonné podmínky, může požádat i o příspěvek na bydlení nebo doplatek na bydlení, případně požádat o vyloučení z okruhu společně posuzovaných osob, takže nemusí být v otázce uspokojení bytové potřeby zcela závislá na benevolenci obecného zmocněnce.
21. Argumentaci žalobkyně ohledně toho, že žalovaný měl sám upozorňovat veřejnost na možnost čerpání dávky MOP v souvislosti s dopady epidemie choroby COVID-19, rovněž nelze přisvědčit. V prvé řadě žalobkyně nepředložila ani nenavrhla soudu žádný důkaz k prokázání skutečnosti, že žalovaná takto skutečně postupovala. Podstatné však je, že srovnání s případem žalobkyně je nepřiléhavé a pouze zdánlivé. Jak již bylo uvedeno, splnění podmínek pro přiznání dávky MOP je třeba posuzovat přísně individuálně a na základě okolností každého jednotlivého případu. Jistě nelze přiznat dávku MOP plošně všem osobám, jichž se dotkly nepříznivé (např. finanční) následky spojené s povinnými karanténními opatřeními. I v takových případech by musely správní orgány podrobně zkoumat poměry žadatele a zjišťovat, zda byly splněny veškeré podmínky uvedené v § 2 odst. 4 zákona o pomoci v hmotné nouzi, tedy i posoudit, zda celkové sociální a majetkové poměry žadatele jsou takové, že mu neumožňují překonat nepříznivou situaci vlastními

silami. Pouze pokud by bylo zjištěno, že celkové sociální a majetkové poměry jsou takové, že žadatel nemůže vlastními silami nepřízeň spojenou s následky karanténních opatření překonat, pak by bylo namístě dávku přiznat. Nicméně v případě žalobkyně taková situace nenastala, neboť nepříznivé následky spojené s nuceným opuštěním bytu překonala vlastními silami a zajistila si tak základní zázemí a přístřeší, byť za pomoci třetí osoby.

22. Žalobkyně ani v průběhu správního řízení ani v řízení před soudem neuvedla žádný konkrétní důvod, na který chtěla dávku MOP použít. Přitom je třeba zdůraznit, že uvedení konkrétního důvodu je *conditio sine qua non* žádosti o jediný typ dávky MOP, jehož poskytnutí za daných okolností připadalo vůbec v úvahu. Pouze v případě uvedení konkrétního důvodu může správní orgán posoudit splnění zákonných podmínek a přiměřenost vynaložení veřejných prostředků. Nelze rovněž říci, že by správní orgán zcela pominul posouzení stavu hmotné nouze a individuální situace žalobkyně. Naopak, proběhlo sociální šetření a správní orgány v rámci odůvodnění svých rozhodnutí uvedly základní hlediska, na základě nichž byla žalobkynina situace posouzena. Soud má za to, že závěr správních orgánů o tom, že žalobkyni nebylo možno považovat za osobu v hmotné nouzi podle § 2 odst. 4 zákona o hmotné nouzi, neboť nebyla postižena vážnou mimořádnou událostí, kterou by nebyla schopna (na základní úrovni) překonat vlastními silami, nelze označit za nesprávný, ani se nejedná o excesivní vybočení z mezí správního uvážení, aby odůvodňovalo v daném případě zrušení celého rozhodnutí.
23. Lze tedy shrnout, že napadené rozhodnutí i přes některé výše popsané dílčí nedostatky ob stojí v přezkumu zákonnosti, a nebyly současně zjištěny žádné vady, k nimž by soud musel přihlídnout z úřední povinnosti. Soud proto žalobu zamítl podle § 78 odst. 7 s. ř. s.
24. Důkazy navržené žalobkyní (napadeným rozhodnutím a účastnickým výsledkem žalobkyně) soud neprovedl pro nadbytečnost, neboť veškeré skutečnosti nezbytné pro posouzení věci vyplynuly již z obsahu správního spisu, jehož obsahem se dokazování neprovádí.
25. Při rozhodování o náhradě nákladů řízení soud postupoval podle ustanovení § 60 odst. 1 a 2 s. ř. s. Žalobkyně nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť ve věci nebyla úspěšná. Žalovanému ve věcech pomoci v hmotné nouzi náhrada nákladů řízení nenáleží a ani se jejich přiznání nedomáhal. Proto soud rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud. Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Praha 30. června 2020

Mgr. Jan Čížek, v. r.
samosoudce